

BETÆNKNING

afgivet af

Lovudvalget

vedrørende

FM 2019/140: Forslag til Insatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at arbejde for indførelse af whistleblower-ordninger i de selvstyrejede aktieselskaber.

Afgivet til forslaget 2. behandling

Lovudvalget har under behandlingen bestået af:

Inatsisartutmedlem Anders Olsen, Siumut, formand

Inatsisartutmedlem Sofia Geisler, Inuit Ataqatigiit, næstformand

Inatsisartutmedlem Justus Hansen, Demokraterne

Inatsisartutmedlem Stine Egede, Inuit Ataqatigiit

Inatsisartutmedlem Nikkulaat Jeremiassen, Siumut, udvalgssuppleant

1. Om forslaget

Forslaget pålægger Naalakkersuisut at arbejde for indførelse af whistleblower-ordninger i de selvstyrejede aktieselskaber.

Det oplyses i forslagens begrundelse, at forslaget vil kunne implementeres ved, at Naalakkersuisut på det enkelte aktieselskabs generalforsamling udtrykker ønske om etablering af en whistleblower-ordning. Forslagsstiller vurderer, at et sådant ønske som minimum må forventes imødekommet i de aktieselskaber, hvor Grønlands Selvstyre er eneaktionær.

I sin argumentation for forslaget peger forslagsstiller på, at whistleblower-ordninger indebærer en række fordele for det enkelte selskab: En whistleblower-ordning styrker selskabsledelsens mulighed for at opdage ulovligheder som f.eks. korrupsion og misbrug af midler i de forskellige dele af selskabet, herunder dele af selskabet eller koncernen, som er

placeret uden for landet. Samtidig styrker en whistleblower-ordning de ansattes, kundernes og aktionærernes tillid til selskabet, og selskabets omdømme.

Yderligere fremhæver forslagsstiller hensynet til at sikre en effektiv kontrol med samfundets institutioner og værdier: Befolkningen skal kunne have tillid til, at der ikke forekommer korruption, magtmisbrug og misbrug af midler i offentligt ejede virksomheder.

Forslagsstiller ser i relation hertil ingen grund til at stille selvstyrejede aktieselskaber anderledes end selvstyrets nettostyrede selskaber, som udgør en del af forvaltningen: Ligesom de nettostyrede selskaber er selvstyrets aktieselskaber samfundseje og løser en række samfundsvigtige opgaver. Og uanset om Selvstyret har valgt at drive virksomhed i aktieselskabsform eller i form af et såkaldt nettostyret selskab, er der tale om offentligt drevet virksomhed.

2. Naalakkersuisuts svarnotat

Det fremgår af Naalakkersuisuts svarnotat, at Naalakkersuisut ikke anser det som hensigtsmæssigt, at Naalakkersuisut pålægger de selvstyrejede aktieselskaber at etablere whistleblower-ordninger.

Naalakkersuisut henviser herved til det generelle armslængdeprincip, som følger af selskabsloven, og til Naalakkersuisuts princip om, at selvstyrets aktieselskaber som udgangspunkt hverken skal stilles ringere eller bedre end aktieselskaber, som ikke er offentligt ejet. De skal ikke gives særlige privilegier eller fordele, men skal heller ikke være underlagt særlige krav.

Naalakkersuisut finder, at beslutningen bør overlades til det enkelte selvstyrejede selskabs ledelse, ud fra dens kendskab til selskabet og den branche, selskabet opererer i.

Naalakkersuisut understreger i den forbindelse, at der er væsentlige forskelle i de selvstyrejede aktieselskaber formål, størrelse og kapacitet m.v.

Naalakkersuisut indstiller på denne baggrund beslutningsforslaget til forkastelse.

Naalakkersuisut erklærer sig imidlertid villig til at opfordre bestyrelserne i selskaberne til at overveje interne retningslinjer, der forebygger korruption og lignende ulovlige forhold.

3. Lovudvalgets overvejelser

En whistleblower-ordning giver ansatte mulighed for – eventuelt anonymt – at indberette ulovlige forhold på ansættelsesstedet.

Selvstyrets nettostyrede selskaber er omfattet af en sådan ordning. Det drejer sig om den whistleblower-ordning, som Naalakkersuisut i 2015 indførte for ansatte i centraladministrationen og underliggende enheder.

De selvstyrejede aktieselskaber er ikke en del af den offentlige administration og er derfor ikke omfattet af Naalakkersuisuts whistleblower-ordning.

De selvstyrejede aktieselskaber er omfattet af reglerne i selskabsloven¹, hvorefter følger, at de ledes af en bestyrelse og en direktion.

Selskabsloven giver en aktionær en række forskellige muligheder for at reagere over for selskabet. Som varetager af selvstyrets aktionærinteresser vil Naalakkersuisut f.eks. (under forudsætning af, at selvstyret har bestemmende indflydelse) på generalforsamlingen kunne beslutte at afsætte bestyrelsen eller dele heraf.

Naalakkersuisut vil endvidere (stadig under forudsætning af, at selvstyret har bestemmende indflydelse) på generalforsamlingen kunne gribe ind i ethvert konkret sagsforhold i selskabet og give bestyrelsen konkrete anvisninger og direktiver derom.

Indgrebene bør dog ikke have en sådan intensitet eller hyppighed, at generalforsamlingen herved kan siges at have overtaget ledelsen af selskabet, idet ledelsen i henhold til selskabsloven tilkommer bestyrelse og direktion.

Det af Naalakkersuisut anførte vedrørende armslængdeprincippet skal ses i lyset heraf – men også i lyset af at aktieselskabsformen i sin tid blev valgt netop for at friholde de pågældende hjemmestyre-/selvstyrejede selskaber fra politisk detailstyring.

Naalakkersuisuts gældende retningslinjer for god selskabsledelse i de selvstyrejede aktieselskaber indeholder imidlertid et afsnit vedrørende whistleblower-ordninger, hvori følgende anføres:

”Den gældende registerlov forhindrer, at der oprettes whistleblower-ordninger. Det forventes, at registerloven modificeres inden udgangen af 2013.

De store selskaber bør individuelt oprette whistleblower-ordninger, når lovgivningen giver mulighed herfor.”

Registerloven² blev med virkning fra 1. december 2016 erstattet af persondataloven³.

¹ Lov om aktie- og anpartsselskaber (selskabsloven) som ikraftsat for Grønland ved anordning nr. 486 af 14. maj 2018

² Lov nr. 293 af 8. juni 1978 om private registre m.v.

³ Anordning nr. 1238 af 14. oktober 2016 om ikrafttræden for Grønland af lov om behandling af personoplysninger

Lovudvalget har på den baggrund anmodet Naalakkersuisut om at oplyse, hvilke af de store 100% selvstyrejede aktieselskaber, der siden har etableret whistleblower-ordninger. (Bilag 1)

Lovudvalget har desuden spurgt, hvilket kendskab Naalakkersuisut har til baggrunden for, at ikke alle store selvstyrejede aktieselskaber har efterlevet opfordringen i de gældende retningslinjer for god selskabsledelse om etablering af whistleblower-ordninger (Bilag 1).

Naalakkersuisut har oplyst (Bilag 2 og 3), at det delvist selvstyrejede aktieselskab Air Greenland har en whistleblower-ordning.

Af de store, 100% selvstyrejede aktieselskaber er KNI på nuværende tidspunkt det eneste selskab, som har en whistleblower-ordning. Tele Greenland har imidlertid igangsat arbejdet med at implementere en whistleblower-ordning.

RAL forventes at tage beslutning vedrørende spørgsmålet om indførelse af en whistleblower-ordning i 1. kvartal 2020,⁴ og Royal Greenlands ledelse undersøger i øjeblikket mulighederne for at sikre en optimal implementering i de forskellige enheder i organisationen.

INI har ingen whistleblower-ordning, hvilket skyldes, at ledelsen har vurderet, at en sådan ordning ikke vil kunne stå mål med udgifterne. Ved eventuelle henvendelser vedr. uretmæssige forhold gøres brug af ekstern tredjemand, som f.eks. Grønlands erhverv eller revisionen.

Af de mindre, 100% selvstyrejede aktieselskaber har kun Greenland Holding en whistleblower-ordning.

Great Greenland, Greenland Oil Spill Response, Illuut, Kalaallit Airports Holding, Nuna Oil, Sikuki Nuuk Harbour og Visit Greenland har ingen.

Dette skal ifølge Naalakkersuisut som udgangspunkt ses i lyset af de pågældende selskabers størrelse og antal medarbejdere. Naalakkersuisut oplyser dog, at størstedelen har en aftale med en ekstern part, f.eks. selskabets revisor, som gør det muligt at anmelde en sag vedr. selskabet eller dets ansatte.

Selv om kun ét af de 5 store, 100% selvstyrejede selskaber således på nuværende tidspunkt har indført en whistleblower-ordning, kan Lovudvalget således konstatere, at flere lader til at være på vej, og at kun ét selskab har truffet beslutning om ikke at gøre det.

⁴ Beslutningen afventer afklaring af selskabets endelige struktur.

Naalakkersuisuts retningslinjer for god selskabsledelse er ikke bindende forskrifter, men de udgør et stærkt signal fra selskabernes eneejer til selskabernes ledelse, og i spørgsmålet om etablering af whistleblower-ordninger synes de da også at have haft en effekt.

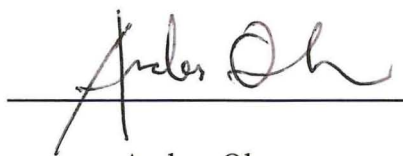
Lovudvalget har yderligere noteret sig, at Naalakkersuisut er villig til at opfordre bestyrelserne i selskaberne til (generelt) at overveje interne retningslinjer, der forebygger korrupsion og lignende ulovlige forhold.

4. Lovudvalgets indstilling

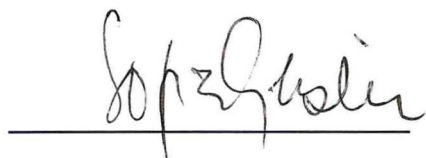
Beslutningsforslaget pålægger Naalakkersuisut at arbejde for indførelse af whistleblower-ordninger i de selvstyrejede aktieselskaber. Lovudvalget konstaterer, at Naalakkersuisut i forvejen har arbejdet for indførelse i whistleblower-ordninger i de store selvstyreaktieselskaber. Lovudvalget finder, at dette arbejde bør videreføres og som udgangspunkt bør udstrækkes til at omfatte også de mindre, selvstyrejede aktieselskaber.

Et enigt udvalg indstiller forslaget til vedtagelse.

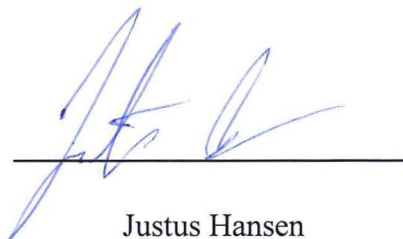
Med disse bemærkninger overgiver Lovudvalget forslaget til 2. behandling.

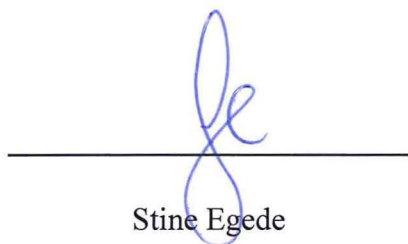
Anders Olsen
Formand
Siumut

Sofia Geisler
Inuit Ataqtigiit

Justus Hansen
Demokraterne

Stine Egede
Inuit Ataqtigiit

Nikkulaat Jeremiassen
Siumut

17. april 2019

Naalakkersuisoq for Finanser og Nordisk Samarbejde
Her

Spørgsmål til brug for udvalgsbehandlingen af EM 2018/140

Kære Vittus Qujaukitsoq

EM 2018/140 (Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at arbejde for indførelse af whistleblower-ordninger i de selvstyrejede aktieselskaber blev efter 1. behandlingen henvist til Lovudvalget.

Udvalget skal som led i udvalgsbehandlingen anmode Naalakkersuisut om at besvare følgende spørgsmål:

1. Naalakkersuisuts gældende retningslinjer for god selskabsledelse i de selvstyrejede aktieselskaber indeholder et afsnit vedrørende whistleblower-ordninger, hvori følgende anføres:

"Den gældende registerlov forhindrer, at der oprettes whistleblower-ordninger. Det forventes, at registerloven modificeres inden udgangen af 2013.

De store selskaber bør individuelt oprette whistleblower-ordninger, når lovgivningen giver mulighed herfor."

Registerloven blev med virkning fra 1. december 2016 erstattet af persondataloven.

Hvilke af de 100% selvstyrejede aktieselskaber betragter Naalakkersuisut i relation hertil som store, og hvilke af disse har siden da etableret whistleblower-ordninger?

2. Naalakkersuisut afgav under EM 2011 en redegørelse om ejerforhold og udvikling i de helt eller delvist selvstyrejede aktieselskaber (EM 2011/113). Det synes at kunne udledes af kapitel 4.8.2. i denne redegørelse, at de selvstyrejede aktieselskaber som udgangspunkt forventes at efterleve retningslinjerne for god selskabsledelse, og at efterlevelsen som udgangspunkt skal ske efter princippet "følg eller forklar".

Hvilket kendskab har Naalakkersuisut til baggrunden for, at ikke alle store selvstyrejede aktieselskaber har efterlevet opfordringen i de gældende retningslinjer for god selskabsledelse om etablering af whistleblower-ordninger?

Med venlig hilsen

Anders Olsen
Formand for Lovudvalget

Inatsisartuts Lovudvalg
/Her

Ilanngussaq Bilag

Besvarelse af spørgsmål fra Lovudvalget vedr. pkt. 140 - Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at arbejde for indførelse af whistleblower-ordninger i de selvstyrejede aktieselskaber

Brevdato: 20-05-2018
Sags nr. 2018 - 19264
Akt Id. 10616031

Kære Lovudvalg,

Tak for de fremsendte spørgsmål. Spørgsmålene er gengivet og besvaret enkeltvist i det nedenstående.

P. O. Box 1037
3900 Nuuk
Tel. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 34 63 50
E-mail: oed@nanocq.gl
www.naalakkersuisut.gl

"1. Naalakkersuisuts gældende retningslinjer for god selskabsledelse i de selvstyrejede aktieselskaber indeholder et afsnit vedrørende whistleblower-ordninger, hvori følgende anføres:

"Den gældende registerlov forhindrer, at der oprettes whistleblower-ordninger. Det forventes, at registerloven modificeres inden udgangen af 2013.

De store selskaber bør individuelt oprette whistleblower-ordninger, når lovgivningen giver mulighed herfor."

Registerloven blev med virkning fra 1. december 2016 erstattet af persondataloven.

Hvilke af de 100% selvstyrejede aktieselskaber betragter Naalakkersuisut i relation hertil som store, og hvilke af disse har siden da etableret whistleblower-ordninger?"

Da spørgsmålet vedrører varetagelsen af ejerskabsinteresserne i de selvstyrejede aktieselskaber, har jeg forelagt spørgsmålet for Formandens Departement. Formandens Departement oplyser følgende:

"Når man kigger på de 100 % selvstyrejede aktieselskaber kan man sige, at Tele Greenland, KNI, Royal Arctic Line og Royal Greenland er væsentligt større selskaber end de øvrige, set ud fra f.eks. omsætningstal og antal ansatte.

Blandt disse selskaber oplyser ledelsen i KNI, at de har en whistleblower ordning. Ledelsen i Tele Greenland oplyser, at de har igangsat arbejdet med at implementere en whistleblower ordning. Ledelsen i Royal Arctic Line og Royal Greenland meddeler, at de på nuværende tidspunkt ikke har en whistleblower ordning.

Det bemærkes i denne forbindelse for en god ordens skyld, at de nævnte retningslinjer for god selskabsledelse fortsat anvendes, men at de er udformet under et andet Naalakkersuisut samt at Formandens Departement arbejder med en revision af

retningslinjerne. Det er hensigten, at et udkast til reviderede retningslinjer kan færdiggøres i år."

"2. Naalakkersuisut afgav under EM 2011 en redegørelse om ejerforhold og udvikling i de helt eller delvist selvstyrejede aktieselskaber (EM 2011/113). Det synes at kunne udledes af kapitel 4.8.2. i denne redegørelse, at de selvstyrejede aktieselskaber som udgangspunkt forventes at efterleve retningslinjerne for god selskabsledelse, og at efterlevelsen som udgangspunkt skal ske efter princippet "følg eller forklar".

Hvilket kendskab har Naalakkersuisut til baggrunden for, at ikke alle store selvstyrejede aktieselskaber har efterlevet opfordringen i de gældende retningslinjer for god selskabsledelse om etablering af whistleblower-ordninger?"

Da spørgsmålet vedrører varetagelsen af ejerskabsinteresserne i de selvstyrejede aktieselskaber, har jeg forelagt spørgsmålet for Formandens Departement. Formandens Departement oplyser følgende:

"I det omfang der er selskaber, som i større eller mindre omfang afviger fra retningslinjerne for god selskabsledelse, bliver det taget op med selskabet i de strukturerede drøftelser, der gennemføres mellem selskabets ledelser og Formandens Departement. Den nærmere tilrettelæggelse af disse drøftelser er beskrevet i de nævnte retningslinjer.

Naalakkersuisut kender på nuværende tidspunkt ikke baggrunden for, at nogle blandt selskaberne ikke har etableret whistleblower ordningen.

Formandens departement har derfor tilskrevet såvel Royal Greenland som Royal Arctic Line og anmodet oplyst status på selskabernes arbejde med at etablere whistleblowerordninger. Selskabernes svar vil blive oversendt administrativt til Lovudvalget. De vil herudover indgå i de strukturerede drøftelser med selskaberne."

Jeg håber, at Lovudvalget finder besvarelsenerne fyldestgørende.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Med venlig hilsen

Vittus Qujaukitsoq

17. april 2019

Naalakkersuisoq for Finanser og Nordisk Samarbejde
Her

Spørgsmål til brug for udvalgsbehandlingen af EM 2018/140

Kære Vittus Qujaukitsoq

EM 2018/140 (Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at arbejde for indførelse af whistleblower-ordninger i de selvstyrejede aktieselskaber blev efter 1. behandlingen henvist til Lovudvalget.

Udvalget skal som led i udvalgsbehandlingen anmode Naalakkersuisut om at besvare følgende spørgsmål:

1. Naalakkersuisuts gældende retningslinjer for god selskabsledelse i de selvstyrejede aktieselskaber indeholder et afsnit vedrørende whistleblower-ordninger, hvori følgende anføres:

"Den gældende registerlov forhindrer, at der oprettes whistleblower-ordninger. Det forventes, at registerloven modificeres inden udgangen af 2013.

De store selskaber bør individuelt oprette whistleblower-ordninger, når lovgivningen giver mulighed herfor."

Registerloven blev med virkning fra 1. december 2016 erstattet af persondataloven.

Hvilke af de 100% selvstyrejede aktieselskaber betragter Naalakkersuisut i relation hertil som store, og hvilke af disse har siden da etableret whistleblower-ordninger?

Side 1/2

2. Naalakkersuisut afgav under EM 2011 en redegørelse om ejerforhold og udvikling i de helt eller delvist selvstyrejede aktieselskaber (EM 2011/113). Det synes at kunne udledes af kapitel 4.8.2. i denne redegørelse, at de selvstyrejede aktieselskaber som udgangspunkt forventes at efterleve retningslinjerne for god selskabsledelse, og at efterlevelsen som udgangspunkt skal ske efter princippet "følg eller forklar".

Hvilket kendskab har Naalakkersuisut til baggrunden for, at ikke alle store selvstyrejede aktieselskaber har efterlevet opfordringen i de gældende retningslinjer for god selskabsledelse om etablering af whistleblower-ordninger?

Med venlig hilsen

Anders Olsen

Formand for Lovudvalget

Allakkiaq Notat

Ilannugussaq Bilag

Uunga
Til

Per Nielsen

Assinga uunga
Kopi til

Nikolai Sten Christensen

26-05-2019
Sags nr. 2019-3886
Dok. nr. 10830728

Postboks 1015
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 32 50 02
E-mail: govsec@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Status på Whistleblower-ordning for de selvstyrejede aktieselskaber.

Der er til dette notat om status vedrørende Whistleblower-ordninger i de selvstyrejede aktieselskaber, indhentet besvarelser fra de enkelte selvstyrejede aktieselskaber.

Nedenstående selvstyrejede aktieselskaber kan ud fra størrelsen af omsætning og antal ansatte, anses som at være de større selvstyrejede aktieselskaber. Ledelsen i det enkelte selskab har i forhold til status vedrørende Whistleblower-ordning meldt følgende tilbage til Formandens Departement:

Air Greenland

Whistleblower ordning er implementeret i organisationen.

Royal Arctic Line

Beslutningen om Whistleblower-ordning tages i 1. kvartal 2020 på selskabets bestyrelsesmøde, hvor ledelsen kender den endelige struktur af deres organisation.

TELE Greenland

Selskabet er i gang med at implementere en Whistleblower-ordning i organisationen.

Royal Greenland

Whistleblower-ordning er ikke implementeret i organisationen. Ledelsen undersøger hvilke mulighed der er for at sikre en optimal implementering i de forskellige enheder i koncernen.

KNI

Whistleblower ordning er implementeret i organisationen.

INI

Whistleblower-ordning er ikke implementeret i organisationen. Ledelsen har vurderet, at etableringen af Whistleblower-ordningen ikke kan stå mål med omkostningerne. Man gør brug af ekstern tredjemand såsom Grønlands Erhverv eller revisionen, hvilket har mulighed for at håndtere eventuelle henvendelser.

De mindre selvstyrejede aktieselskaber har med undtagelse af Greenland Holding ikke implementeret en Whistleblower-ordning i deres organisation. Dette skal som udgangspunkt ses ud fra størrelsen af selskabet og antal af medarbejdere. Størstedelen af nedenstående selskaber har dog en aftale med ekstern part, såsom selskabets revisor, der gør det muligt at anmelde en sag vedrørende selskabet eller forhold der omhandler selskabets ansatte.

Great Greenland

Whistleblower ordning er ikke implementeret i organisationen.

Greenland Holding

Whistleblower ordning er implementeret i organisationen.

Greenland Oil Spill Response

Whistleblower ordning er ikke implementeret i organisationen.

Illuut

Whistleblower ordning er ikke implementeret i organisationen.

Kalaallit Airports Holding

Whistleblower ordning er ikke implementeret i organisationen.

NunaOil

Whistleblower ordning er ikke implementeret i organisationen.

Sikuki Nuuk Harbour

Whistleblower ordning er ikke implementeret i organisationen.

Visit Greenland

Whistleblower ordning er ikke implementeret i organisationen.

Inussiarnersumik inuulluaqqsillunga
Med venlig hilsen

Lars Balslev